

odsouzená prohlásila, že jmění žádného nemá, změnil usnesením z 30. listopadu 1923 podmíněné odsouzení Terezie L-ové v nepodmínečné a uznal, že pokuta peněžitá 50 Kč má býti do 8 dnů složena, a po marném uplynutí lhůty zavedl pak usnesením ze dne 27. prosince 1923 z moci úřední exekuci. Dle záznamu spisového z 5. ledna 1924 zůstala exekuce, vedená za účelem dobytí zmíněné pokuty, bezvýslednou. Po té předložil okresní soud spisy vrchnímu zemskému soudu v Praze k rozhodnutí o žádosti za odklad trestu, otcem odsouzené dne 15. listopadu 1923 podané a vrchním soudem byly spisy zaslány generální prokuratuře k řízení dle Šu 33 tr. ř.

Rozsudkem okresního soudu, pokud jím vysloveno bylo, že odklad trestu činí se závislým na podmínce, aby odsouzená Terezie L-ová do 2 měsíců zaplatila soukromým žalobcům útraty řízení, porušen byl zákon především v ustanovení Šu 5 zákona o podmíněném odsouzení, podle něhož se odklad trestu výroku o náhradě útrat trestního řízení nedotýká. Z toho vyplývá, že útraty zvítězivšího soukromého obžalobce přisouzeny jsou vždy bezpodmínečně a nespádají zejména pod pojem »škody« ve smyslu Šu 4 zákona, — která ostatně uložena býti může odsouzenému jen »podle jeho sil«, — neboť škodou rozumí se tu újma hmotná, ze samého trestného činu přímo plynoucí. Podle odstavce třetího Šu 5 zákona musil by odsouzený odpírati »bez důvodu« škodu nahraditi neb dáti zadostiučinění, čehož v tomto případě, jak plyne ze spisů, nebylo, ježto odsouzená jen pro nemajetnost platiti nemohla. Útraty ty nelze ovšem podřaditi ani pod pojem »zadostiučinění«, které, jak vyslovil již nejvyšší soud v rozhodnutí sb. n. s. č. 515, nese se ke škodě nehmotné, taktéž činem trestným způsobené. Ve lhůtě dvouměsíční, která odsouzené poskytnuta byla rozsudkem k zaplacení útrat trestního řízení soukromým obžalobcům, nelze konečně shledávati dobu zkušebnou, neboť tato činí, jde-li o trest peněžitý neb o trest na svobodě do 6 měsíců, dle Šu 3 odstavec první zákona rok až 3 léta. V uvedených směrech neodpovídá tedy rozsudek okresního soudu zákonu a v důsledku toho jsou nezákonnými i další usnesení tohoto soudu ze dne 27. října 1923, z 30. listopadu 1923 a ze 27. prosince 1923. Bylo proto ve smyslu §§ů 33 a 292 tr. ř. uznati, jak shora uvedeno.

Č. 1615.

Zákon na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Ke skutkové podstatě Šu 16 čís. 1 odstavec první zákona se nevyžaduje, by trestný čin, jenž se vychvaluje, byl pachatelem výslovně označen; stačí, stalo-li se tak způsobem pro jiné seznatelným. S hlediska Šu 16 čís. 1 odstavec třetí zákona nesejde na tom, zda byla odměna dána přímo pachateli či osobám jemu blízkým (manželce).

Pojmu »podněcování« (§ 15 čís. 2 zákona) odpovídá jakékoliv působení na vůli nebo cit neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném.

(Rozh. ze dne 14. dubna 1924, Kr II 497/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 10. září 1923, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 8 tr. zák. a §u 16 čís. 1, odstavec prvý a druhý zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n. a přečinem podle §u 8 tr. zák. a §u 15 čís. 2 shora uvedeného zákona na ochranu republiky, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů :

Bezpodstatnou je výtká, uplatňovaná s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 5 §u 281 tr. ř., že není odůvodněno zjištění soudu, že slova: »um einem unserer verdienstvollen Männer doch einigermassen Verständnis und Erkenntlichkeit zu bezeigen«, vztahují se na trestné činy, spáchané bývalým poslancem Baeranem. Soud poukazuje v rozsudku na všeobecně známou skutečnost, pro jaké trestné činy byl Baeran odsouzen, a dochází vůči tomu, jakož i vůči obsahu a smyslu slov těch k závěru, že slova ta vztahují se na trestné činy Baeranovy. Touto úvahou a výrazem svého soudcovského přesvědčení odůvodňuje soud svůj výrok způsobem §u 270 čís. 5 tr. ř. zcela vyhovujícím. Mínil-li stížnost, že soud měl svůj výrok, že dary, určené pro manželku Baeranovu, měly býti v pravdě odměnou za trestné činy Baeranovy, velice obšírně odůvodniti, klade tím požadavek, který nemá oprávnění v ustanovení čís. 5 §u 281 tr. ř., ohrožujícím zmatečností jen naprostý nedostatek důvodů. Nalézací soud odůvodnil své přesvědčení nejen poukazem na nadpis »Baeran-Spende« a úvod dopisu: »Nach all'« dem Vorgefallenen ist es wohl Pflicht für uns Deutsche, dem B a e r a n einer seiner Sorgen abzunehmen«, nýbrž zdůrazňuje též své přesvědčení poukazem na slova: »um — i h m — doch einigermassen Verständnis und Erkenntlichkeit zu bezeigen« a na další slova: »Meiner Ansicht nach wäre dies von uns Deutschen n i c h t ein Akt der Wohltätigkeit etc.«. Nezdá-li se stížnosti odůvodnění toto dostatečným neb přesvědčivým, nedoličuje tím dovolávaný zmatek po zákonu, nýbrž hodnotit samostatně obsah dopisu, brojí tím jen zastřeně proti volnému uvažování průvodů soudem nalézacím, jenž jedině jest oprávněn na základě průvodního materiálu zjistiti a určití smysl a význam myšlenkového projevu. Při tom zákon nežádá, by skutkový závěr, nalézacím soudem na základě jednotlivých skutečností dovozený, byl právě jediným a nezbytně nutným logickým důsledkem. Rozhodujeť soud podle §u 258 tr. ř. o otázce, zda sluší tu kterou skutečnost shledati prokázanou, dle volného přesvědčení a nemohl by závěr soudu před zákonem jen tenkrát obstáti, kdyby mezi skutečnostmi a závěrem z nich čerpaným nebylo seznatelným ono logické pojítka, jakého je třeba mezi důkazním prostředkem a skutečností z něho dovozenou. Naprostým nedostatkem odůvodnění trpí dle náhledu stížnosti výrok soudu, že podporami pro manželku Baeranovu měl vzejíti prospěch Baeranovi samotnému. Leč výrok tento nevyžaduje zvláštního odůvodnění; neboť z povahy věci samé a z příslušných ustanovení zákona občanského, ukládajících manželci povinnost poskytovat manželce dle svého jmění slušnou výživu (§ 91 obč. zák.), plyne samozřejmě, že převzetím neb

skutečným plněním této povinnosti osobami jinými, ať v té neb oné formě, ať částečně nebo zcela, vzchází pro osobu k povinnosti té závaznou hmotná výhoda v tom směru, že jmění její zůstane ušetřeno oněch povinných výdajů.

Pokud jde o důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., dlužno předem zdůrazniti, že důvod tento, jsa povahy hmotněprávní, předpokládá k zákonnému dolíčení, by stěžovatel trval bezpodmínečně při skutkovém ději, nalézacím soudem zjištěném, by omezil se na právní úvahy, opíral je pouze o zjištěný děj a na tomto podkladě dovodil, že naň použito bylo zákona nesprávně. Touto zásadou neřídí se stížnost přesně, obírajíc se z valné části skutkovou stránkou případu i vybočujíc takto z mezí, ve kterých je přípustno prováděti dovolávaný důvod zmatečnosti. To platí veskrze o vývodech, v nichž stížnost opakuje opětně již shora vyvrácenou výtku, že neodůvodněn je výrok soudu o tom, že ona slova článku vztahují se na trestné činy Baeranovy. Uplatňuje-li stížnost, že skutkové povahy přečinu podle Šu 16 čís. 1 odstavec prvý zákona na ochranu republiky nebylo by tu ani tenkrát, kdyby se vycházelo z předpokladu, že pisatel článku zamýšlel vychvalovati zločin vyzvědačství a veřejného násilí, poněvadž prý by nikdo nevystihl, že článkem mají býti vychvalovány tyto delikty, ježto činy ty nejsou v článku ani z daleka naznačeny, aniž je tam řeč o vychvalování, nedolíčuje ani tímto přednesem dovolávaného důvodu zmatečnosti po zákonu, nýbrž napadá jen pod jeho rouškou skutkové předpoklady rozsudku. Zjistilť nalézací soud u výkonu práva volného hodnocení průvodu a tím i práva, zjistiti smysl, jaký pisatel vložiti zamýšlel do svých slov způsobem, pro jiné seznatelným, že, i když trestné činy Baeranovy nejsou v článku výslovně označeny, přece je měl pisatel na zřeteli. Na toto formelně bezvadné zjištění jest stížnost vázána i dlužno odpor její odmítnouti jako nepřípustný. Soud vyslovuje též neodporovatelně a důvodně, že úmyslem obžalovaného bylo ony trestné činy vychvalovati, nehledíc ani k tomu, že ke skutkové povaze přečinu podle Šu 16 čís. 1 zákona na ochr. rep. stačí již i prostý projev souhlasu se zločinem neb přečinem, který ze závadného článku při nenuceném a nepředpokládaném výkladu jest při nejmenším zřejmým. Nalézací soud stojí konečně na stanovisku, že vztah článku na trestné činy Baeranovy byl i pro čtenáře postřehnutelný a že článek byl proto způsobilým vykonávati na ně vliv v Šu 15 čís. 2 zák. na ochr. rep. zakázaný. Odpor stížnosti musí zůstatí proto bez úspěchu, zejména, když i tu má přesvědčení soudu pro sebe přirozený smysl článku. Vývody, popírající, že v rozsudku se vůbec nepraví, že slovy článku se vychvaluje neb oslavuje Baeran pro shora uvedené zločiny, — jsou v rozporu jak s nálezem, tak i s celým smyslem odůvodnění rozsudku, kde se výslovně zdůrazňuje, že dle mínění pisatelova trestné činy nezkracují domnělé zásluhy Baeranovy, naopak mají je zvýšiti a vlastně teprve dáti podnět k prokazování, porozumění a uznání, a že proto slova ta obsahují vychvalování jak činů těch, tak i pachatele pro ně. Snaží-li se stížnost dáti dotyčné stati výklad příznivý, tvrdíc, že míněny jsou jí jinaké zásluhy Baeranovy, brojí tím jen nedovoleně proti volnému hodnocení průvodů a založenému na

něm přesvědčení soudcovskému (§§y 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Pokud jde o další vývody stížnosti, bylo již shora dovedeno, že zjištění soudu o tom, že příspěvky pro manželku Baeranovu sloužití měly v pravdě jako odměna za trestné činy Baeranovy, je formelně bezvadné; napadá-li stížnost opětně správnost zjištění toho, snažíc se dokázat opak, vybočuje zase z přípustných mezí (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Nalézacímu soudu bylo známo, že v závadné větě nalézá se také výraz »menschliche Pflicht«, když však přes to dospěl k svému přesvědčení, je to výron volného hodnocení průvodů a jako takový neodporovatelný. V nepravu je stížnost, popírajíc, že poskytování podpory pro nevinnou rodinu odsouzeného nemůže nikdy obsahovati odměnu za jeho trestné činy. Ve smyslu §u 16 čís. 1 odstavec třetí zákona na ochr. rep. může být odměna dána »jakýmkoli způsobem«, tudíž nejen přímo pachateli, nýbrž také nepřímo osobám jemu blízkým ať tím nebo oním způsobem, tedy jednotlivým darem neb opakujícím se poskytováním podpor a tomu podobné.

Správně uznal také nalézací soud, že obsahem článku jest opodstatněn pojem podněcování dle §u 15 čís. 2 zák. na ochranu republiky. Lze stranou ponechati, zda náhled soudu, že pisatel článku snažil se porozumění pro svůj podnět získati působením na národní vášnivost, je zcela případným či nikoli; každým způsobem odpovídá pojmu podněcování jakékoli působení na vůli nebo cit neurčitého počtu lidí ve smyslu nezákonném, totiž takové působení, v němž se jeví snaha, aby v těchto lidech vyvoláno bylo rozhodnutí, porušiti zákon, zde tedy zákon v §u 16 čís. 1 odstavec třetí zák. na ochr. rep. Poukazem pak na to, že nejde tu ani o akt dobročinnosti, nýbrž pouze o plnění národní povinnosti, snažil se pisatel zdůrazňováním této národní povinnosti a vyzdvihováním zásluh Baeranových, jimž dle mínění jeho trestné činy nebyly na úkor, naopak je zvyšovaly, působiti při nejmenším na národní, lehce vznětlivý cit a tím přiměti soukmenovce k činění, přičicímu se §u 16 čís. 1 odstavec třetí zákona na ochranu republiky. Na věci nemění ničeho, že v dotyčné stati činí se také zmínka o »lidské« povinnosti, ponevadž i za tohoto předpokladu nebyla by trestnost vyloučena, jakmile poukaz na tuto povinnost sloužití měl za prostředek k vyvolání protizákonných účinků.

Čís. 1616.

Křivě vypovídá (§ 199 a) tr. zák.) a nedopouští se jen deliktu putativního, kdo potvrzuje proti svému lepšímu přesvědčení, že ví něco z vlastního poznání, byť i postup, jenž byl prý předmětem jeho vnímání, skutečně se odehrál.

Ucházení se o křivé svědectví dopouští se, kdo si jest vědom, že svědek to, co podle jeho návodu má vypovídati, z vlastního poznání neví a že jest o pravdivosti opaku přesvědčen, při čemž jest úplně lhostejno, zda uchazeč sám je přesvědčen, zdali ten který fakt nebo postup odporuje skutečnosti čili nic.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Zm I 41/24.)